

Guia d'aprenentatge
Mètodes i tècniques d'investigació
(6 ECTS)

Any acadèmic 2010-2011

Semestre: 3r Curs: 2n

Grau d'Educació Social

Mòdul C: Metodologia de la investigació en la intervenció socioeducativa

Matèria: Investigació, diagnòstic i avaluació en Educació social

Grau de Treball Social

Mòdul B: El Treball Social: conceptes, mètodes, teories i aplicació

Matèria: Mètodes, models i tècniques de Treball Social

Professora: Dra. Pilar Muro

1.- Presentació de l'assignatura

Si hi ha un tret que caracteritza la societat actual és la multiplicació dels *inputs* o entrades d'informació que rebem cada dia ja sigui pels mitjans de comunicació, publicacions escrites o via electrònica, aquesta darrera amb gran rapidesa d'actualització. La dispersió i multiplicació de la informació també es dona en l'àmbit de les Ciències Socials. Es fa, doncs, imprescindible seleccionar aquelles informacions, resultats, afirmacions... que tenen veritable rigor científic d'aquells altres que no passen de ser meres especulacions o no estan el suficientment fonamentades. Per altra banda, la difusió de coneixements en la comunitat científica acostuma a fer-se mitjançant informes dels quals cal saber-ne identificar els seus trets principals i interpretar-los de manera crítica per poder valorar l'abast dels resultats i la validesa de l'estudi. Cal, doncs, que l'estudiant adopti una actitud crítica vers les informacions que rep així com que les sàpiga interpretar adientment.

A més, la formació de professionals que han d'intervenir en els diferents camps del treball i de l'educació social exigeix una sòlida formació en la planificació de l'acció, en la presa de decisions, en les diferents tècniques de captació i aprehensió de la realitat... En resum, allò que es pretén és que l'estudiant sàpiga dissenyar un projecte de recerca ja sigui bàsica o aplicada, i sigui capaç d'aplicar-lo.

En conseqüència, les assignatures "Mètodes i tècniques de la investigació social", pretenen introduir l'alumne en els conceptes fonamentals de la investigació científica i en la seva aplicació en el camp de les Ciències Socials.

El coneixement científic es diferencia d'altres tipus de coneixement tant pel que fa als objectius (aspira a establir lleis de la major generalitat possible) com pel que fa al mode de construir-lo (utilitzant el mètode científic). Tanmateix, la Ciència no és un conjunt de coneixements estables i inamovibles; ans al contrari, el cos teòric de cada disciplina particular se'n revisa constantment i el camp de les Ciències Socials no n'és una excepció.

2.- Competències a desenvolupar

- Conèixer les diferents metodologies científiques i les principals tècniques d'observació de la realitat social.
- Conèixer els models i eines d'investigació i diagnòstic en educació i treball social.
- Saber dissenyar eines d'investigació en educació i treball social
- Aplicar eines d'investigació en educació i treball social

3.- Continguts

Mòdul 1: La investigació científica en Ciències Socials.

1.1. La Ciència

- Conceptes introductoris
- Mètode científic

1.2. La investigació en ciències socials

- Objecte i àmbits d'estudi
- Característiques

Mòdul 2: Anàlisi de la realitat en ciències socials.

2.1. Funcions d'anàlisi de la realitat

2.2. Tipus d'investigació social

1.3. Planificació de la investigació: projecte d'investigació

Mòdul 3: Mètodes i tècniques d'investigació

3.1. Mètodes: tipologies

3.2. Tècniques d'investigació:

- Qualitatives
- Quantitatives

En el **mòdul 1** es tractaran conceptes relacionats amb el coneixement científic, les característiques de com es forma aquest coneixement a partir de l'aplicació del mètode científic i quines aplicacions té en el camp de la recerca en l'àmbit de les ciències socials. També es tractaran quins són els àmbits d'aplicació de la recerca en les ciències socials i les seves característiques concretes.

El **mòdul 2** consisteix en abordar la temàtica de com acostar-nos a la realitat social per poder analitzar-la; també serà important conèixer els tipus d'investigació social que es podran fer segons la situació que vulguem analitzar. I, finalment, aprendrem i coneixerem el procés que segueix un projecte de recerca.

En el **mòdul 3** s'aprofundirà en el coneixement dels diferents tipus de mètodes i tècniques que es poden aplicar en cada situació que es vulgui fer recerca. Coneixerem i posarem en pràctica algunes d'aquestes tècniques aplicades a la realitat social.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Serà capaç de comprendre la necessitat d'investigar en la realitat social.
- Tindrà coneixement i destreses per a utilitzar els mètodes i tècniques per aplicar en diferents contextos.
- Serà capaç d'incorporar en el procés de recerca la participació de persones o grups interessats.
- Serà capaç d'utilitzar els mètodes i tècniques per a l'avaluació de necessitats.
- Tindrà coneixement de diferents mètodes i tècniques que podrà aplicar en diferents realitats socials.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

Per seguir l'assignatura es proposen diferents mètodes:

- a) Sessions magistrals que tindran com a objectiu presentar les idees principals dels temes i establir un espai de treball. Cada mòdul anirà acompanyat d'algun document, article o capítol que fonamentarà el contingut.

- b) Sessions de treball en grup, on es desenvoluparan activitats de comprensió, reflexió i anàlisi dels continguts. Algunes activitats com, anàlisi de textos, visionat i anàlisi de documentals, elaboració de petites recerques, activitats concretes al temari i exercicis que facilitin la comprensió dels continguts teòrics aplicats a la praxi de la professió i dels problemes socials d'ara.
- c) Tutories individualitzades o en petit grup amb la finalitat d'aclarir dubtes i/o conceptes teòrics, per ajudar a l'aprenentatge individual.
- d) E-campus, serà una eina més que l'alumne podrà fer servir per compartir materials, per fer treball individual i grupal, per participar de fòrums i d'altres activitats que es proposin al llarg de l'assignatura. També serà un espai on la professora desarà els materials que es vagin recomanant en cadascun dels mòduls.

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Analitzar, individualment i en grup problemes plantejats en la recerca.
- Participar en fòrums i altres espais de reflexió en grup.
- Llegir la bibliografia obligatòria de cada tema.
- Complementar el treball presencial amb recerca pròpia de fonts bibliogràfiques.
- Exercicis a classe, individuals i en petit grup.

6.- Bibliografia i recursos

Llibres:

- Rubio, M. J. i Varas, J. (1997). *El análisis de la realidad en la intervención social. Métodos y técnicas de investigación*. Madrid: CCS.
- Lara, E. i Ballesteros, B. (2007). *Métodos de investigación en educación social*. Madrid: UNED.
- Sierra, R. (1994). *Técnicas de investigación social. Teoría y ejercicios*. Madrid: Paraninfo.

Altres obres d'interès són:

- Arnal, J.; Rincón, D. i Latorre, A. (1994). *Investigación educativa. Fundamentos y metodología*. Barcelona: Labor.

- Bisquerra, R. (1989). *Métodos de investigación educativa. Guía práctica*. Barcelona: CEAC.
- Casas, F. (1989). *Técnicas de investigación social: los indicadores sociales*. Barcelona: PPU.
- De Ketele, J. M.; Roegiers, X. (1995). *Metodología para la recogida de la información*. Madrid: Muralla.
- Gonzalez, R. i Latorre, A. (1987). *El mestre investigador. La investigació a l'aula*. "Col·lecció Biblioteca del Mestre". Barcelona: Graó.
- León, O., Montero, I. (1998). *Diseños de investigaciones. Introducción a la lógica de la investigación en Psicología y Educación*. Madrid: McGraw-Hill.
- Visauta, B. (1989). *Técnicas de investigación social I. Recogida de datos*. Barcelona: Promociones y publicaciones universitarias.

7.- Sistema d'avaluació

7.1.- Activitats o instruments d'avaluació

OPCIÓ 1: Avaluació continuada

- a) L'assistència a classe: encara que és de caire voluntari, es considera obligatori assistir a les sessions de treball grupal, a les tutories i a la participació en l'espai virtual. En cas de faltar més d'un 10% de les classes, l'estudiant perd la possibilitat de fer avaluació continuada i passarà directament a la prova d'avaluació única (excepte alumnes amb itinerari adaptat).
- b) Treballs a l'aula: al llarg de l'assignatura es faran les següents activitats:
 - Quadre de síntesi de paradigmes de recerca (individual). *Data de lliurament: setmana 11-15 d'octubre*.
 - Esborrany de projecte d'investigació (activitat en grup de 4 persones). *Data de lliurament: setmana 25-29 d'octubre*
 - Treball sobre tècniques d'investigació (activitat en grup de 4 persones) *Data de lliurament: setmana 22-26 de novembre*.
 - Treball final sobre el projecte d'investigació (activitat en grup de 4 persones) *Data de lliurament: setmana 20-22 de desembre*.
 - Exercicis de comprensió i anàlisi de continguts: estudis socials, mapes conceptuals. El desenvolupament d'aquestes activitats es farà al llarg de les sessions i la data de lliurament de l'exercici s'avisarà durant aquella setmana

- Anàlisi crític de les aportacions presentades pels professionals, companys i altres que participen en xerrades i/o presentacions dins l'aula. Es lliurarà el dia després a la realització d'aquestes sessions.
- c) Participació en fòrums virtuals:
- Cada grup al final de cada activitat realitzada a classe haurà de fer una fitxa resum i penjar-la en l'espai virtual, perquè tothom pugui disposar de tot allò que s'ha treballat a classe.
 - Alguns debats podran tenir seguiment via virtual. En aquest cas s'establiran alguns criteris de participació al llarg del curs.
 - L'estudiant haurà de participar en dos fòrums que possibilitarà l'intercanvi d'opinions:
 - Fòrum sobre xerrada: aportacions del coneixement científic (setmana 20-23 de setembre)
 - Fòrum sobre documental (setmana 18-22 d'octubre)
- d) Prova de contrast: els estudiants que s'acullin a l'avaluació continuada realitzaran una prova escrita, al final de l'assignatura, sobre els continguts treballats en el programa per veure si s'han assolit els continguts.

Per als **estudiants d'itinerari adaptat**, l'exposició de les activitats que es facin presencialment a classe es substituirà per un fòrum específic. També hauran de lliurar les activitats proposades per escrit que s'elaborin al llarg de l'assignatura. També mantindran comunicació amb la professora mitjançant **dues tutories presencials** i correu electrònic per poder fer un seguiment adequat de l'aprenentatge de l'estudiant.

OPCIÓ 2: Avaluació única

Examen final de tota la matèria de l'assignatura amb un valor del 100% de la nota final.

7.2.- Criteris d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura té per objectiu aconseguir que els alumnes assumeixin els objectius i les competències que s'esmenen en aquesta guia. L'alumne podrà acollir-se a dos tipus d'avaluació:

OPCIÓ 1: Avaluació continuada

Per poder accedir a l'examen del 50% l'alumne ha d'haver superat les activitats, sinó fos així s'haurà de presentar a l'examen final. En el cas de no presentar un dels treballs de classe, es considerarà que l'estudiant renuncia a l'avaluació continuada.

Quadre resum de l'avaluació continuada:

<i>Assistència a classe</i>	<i>Obligatòria – treballs</i>
<i>Treballs i exercicis de l'aula i participació a fòrums</i>	<i>50%</i>
<i>Prova de contrast</i>	<i>50%</i>

Els **estudiants d'itinerari adaptat** podran optar, igualment, a qualsevol de les dues opcions d'avaluació (continuada o única).

INSTRUMENTS DE VALORACIÓ	QUÈ S'AVALUARÀ	PONDERACIÓ
Memòria de pràctiques (treball individual)	Presentació Incorporació de totes les activitats treballades al llarg de cada mòdul Correcció de les aportacions proposades Originalitat i creativitat Incorporació de bibliografia	2 punts
Projecte d'investigació (treball en grup)	Plantejament adequat del problema, hipòtesis i objectius Adequació de la temàtica, metodologia i instruments Capacitat de síntesi Originalitat i creativitat Captació d'interès	3 punts
Examen		5 punts

OPCIÓ 2: Avaluació única

Examen final amb un valor del 100% de la nota final.

L'examen constarà preguntes tipus test amb alternatives de resposta i algunes preguntes obertes.

Per superar l'assignatura caldrà aprovar com a mínim la meitat de cada instrument de valoració.